

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I. Csoportfőnökség

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (3)
bekezdésére figyelemmel.

Szigorúan titkos!
(Selejtezésig!)

67/9-2045.../1989.

1. sz. példány

BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási
Csoportfőnökség
Információs Alosztálya

B u d a p e s t

SZIGORÚAN TITKOS!	
674/7/771	2
1989. VII. 5. 9 45	
Szocho / r. alezt.	

Tárgy: A kínai belső helyzet

1989. július 5.

F E L J E G Y Z É S

A Kínában kialakult súlyos politikai válság okai a reformok végrehajtása során elkövetett hibákban keresendők, valamint abban, hogy a vezetők között kiéleződtek az ellentétek a hibák leküzdésének mikéntjét illetően.

Az utóbbi években a kínai társadalomban - különösen a diákság és az értelmiség körében - felhalmozódott az elégedetlenség az egyre növekvő infláció és a csökkenő életszínvonal miatt. A KKP XIII. kongresszusán meghirdetett politikai reformok jelszavak maradtak. Emellett a lakosság igen érzékenyen reagált arra, hogy a párt- és kormányhivatalnokok körében mind jobban elterjedt a korrupció, a hivatali hatalommal való visszaélés és a protekcionizmus.

A KKP a reformok bevezetése során nem vette kellőképpen figyelembe a társadalomban végbemenő bonyolult ideológiai folyamatokat, aminek következtében még a párton belül is "ideológiai káosz" keletkezett.

A párt vezetésében állandósultak a viták, amelyek gyakran súlyos nézeteltérésekbe torkolltak. Bár a KKP "öregjei", így Teng Hsziao-ping is kulcspozíciókat adtak át az új generációnak, a veteránok változatlanul meghatározó szerepet játszottak a döntések meghozatalában, ami fokozta az elégedetlenséget a párton és a kormányon belül.

Mindez szociálispolitikai feszültséget eredményezett, elsősorban az értelmiség körében. A válságjelek láttán a kínai vezetés többször is hangoztatta a társadalmi stabilitás megőrzésének szükségességét, ugyanakkor nem próbálkozott azzal, hogy békés kiutat találjon a kialakult helyzetből, és kölcsönös megegyezésre jusson a lakosság különböző rétegeivel.

A társadalmi feszültség növekedése ez év elejétől még érzékelhetőbbé vált. Felerősödtek a demokratizálódási folyamat gyorsítását, az egész politikai intézményrendszer megváltoztatását követelő törekvések. A politikai struktúra gyökeres megváltoztatásának igénye a széles néptömegek részéről tükröződött a demokráciát és szabadságot követelő, s nem egyszer kormányellenes megnyilvánulásokba is átcsapó diákmegmozdulásokban.

A helyzetet súlyosbította, hogy a vezetés megosztott a válság kezelését illetően. Teng Hsziao-ping, Li Peng a kormány kemény fellépését szorgalmazta a diákokkal szemben, míg Csao Ce-jang rugalmasabb, mérsékeltebb politikát javasolt. Nem volt hajlandó a diákok követeléseit, mint pl. az "öregék diktatúrájának" a megszüntetését ellenforradalmi összeesküvés-ként értékelni. Teng Hsziao-ping és a többi veterán ezt úgy tekintette, hogy Csao ily módon szabadjára engedi a tömegmegmozdulásokat és egyben kísérletet tesz a tömegek megnyerésére főtítkári pozíciójának megerősítése érdekében. A vezetésen belüli szakadás így elkerülhetetlenné vált. A KKP KB és az Államtanács szervei megbénultak. Az ország irányítását a párt, állami és katonai vezetők szűk csoportja vette át, élén a KNK elnökével, Jang Sang-kunnal, aki Teng Hsziao-ping nevében lépett fel.

Mindennek következtében a konzervatívok pozíciói erősödtek, s nőtt a hadsereg politikai szerepe is. Ugyanakkor a liberális erők hatása továbbra is érvényesül a kínai társadalom bizonyos rétegeiben. A belpolitikai helyzet stabilizálódása így várhatóan hosszú és fájdalmas folyamat lesz. Nyugati és kínai politikai szakértők számítanak a reformok folytatására. Szerintük a demokratizálódásért fellépő tömegek hangulatát figyelembe véve a vezetés kénytelen lesz intézkedéseket hozni a politikai intézményrendszer módosítására s felvenni a harcot a korrupció ellen. Nyugati értékelések szerint azonban a gazdasági és szociális helyzet javítása igen komoly erőfeszítéseket igényel, s az olyan súlyos problémák, mint az infláció, a növekvő áruhiány csak hosszú távon lesznek leküzdhetők.

A diákmegmozdulások fegyveres leverése negatív hatást váltott ki világszerte, és jelentős tekintélyvesztés érte a kínai politikát. Nyugati szakértők egyöntetűen azt vallják, hogy a pekingi vezetés még "sokáig viselni fogja súlyos ballépésének gazdasági és politikai következményeit". A nyugati államok többsége nyilvánosan elítélte az erőszak alkalmazását, s gazdasági, politikai, valamint hadiipari termékeket érintő szankciók bevezetését határozta el Kínával szemben. A nyugati országok ugyanakkor eléggé visszafogottan, körültekintően járnak el. Intézkedéseik jórészt jelképesek, mivel el akarják kerülni, hogy Kínát a Szovjetunió felé taszítsák. Arra törekszenek, hogy egészében véve megőrizzék az eddig elért politikai és gazdasági együttműködés szintjét Pekinggel. Véleményük szerint Kínának sem érdeke, hogy átértékelje kül- és belpolitikai prioritásait. Nyugati szakértők feltételezik, hogy Kína kapcsolatai számottevően megromlanak a külföldön élő kínaiakkal is, akik mint ismeretes fontos pénzügyi forrást jelentettek eddig. Valószínű továbbá, hogy jelentősen csökken a nyugati magántőke beáramlása a tőkebefektetések feltételeinek bizonytalan alakulása miatt.

(Az információ a szovjet társszervtől érkezett.)

Budapest, 1989. július 5.

Bogye János r.
Bogye János r. altábornagy
főcsoportfőnök-helyettes *ub.*

Készítette: SZL/SZM

Készült: 42 példányban
Kapják: elosztó szerint